

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет спеціальної та інклюзивної освіти

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова
Протокол № 5 від «18» лютого 2019р.
Голова Приймальної комісії
Андрущенко В. П.

“Рекомендовано”

Вченою радою факультету
спеціальної та інклюзивної освіти
Протокол № 5 від «24» січня 2019р.
Голова Вченої ради
Шеремет М. К.

**Програма вступного фахового випробування
для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, при
вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на базі здобутого ступеня бакалавра/магістра/освітньо-кваліфікаційного рівня
спеціаліста**

галузь знань _____ 01 Освіта/Педагогіка _____
(шифр, назва)

спеціальність _____ 016 Спеціальна освіта (тифлопедагогіка) _____
(шифр, назва)

освітні програми Тифлопедагогіка і практична психологія
Діагностико-консультативна тифлопедагогіка
Тифлопедагогіка
(назва)

Київ – 2019

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 016 Спеціальна освіта (тифлопедагогіка) розроблено на основі навчальної програми з дисципліни «Спеціальна методика виховної роботи з дітьми з порушеннями зору» відповідно до навчального плану освітнього рівня «Бакалавр».

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.

Абітурієнт повинен знати:

- основи психолого-педагогічних, медичних, медико-біологічних, загальноосвітніх і соціальних дисциплін, шляхи їх впровадження у корекційно-виховний процес спеціальних загальноосвітніх закладів;
- теоретичні засади здійснення корекційно-виховного процесу в умовах спеціальних дошкільних та шкільних освітніх закладів для дітей з порушеннями зору;
- основні методи та прийоми реалізації корекційно-виховного впливу на особистість дитини з порушеннями зору.

Абітурієнт повинен уміти:

- практично реалізовувати свої знання у виховному процесі спеціального дошкільних та шкільних закладів освіти для дітей з порушеннями зору;
- здійснювати індивідуальний підхід у процесі виховання дітей зі різними порушеннями зору;
- професійно організовувати виховні заходи для сліпих дітей та дітей зі зниженим зором;
- визначати корекційно-виховні завдання із врахуванням стану зору, психофізичних, індивідуальних та вікових особливостей учнів;
- виявляти педагогічну та психологічну готовність до виховної роботи в умовах спеціальних навчальних та соціально-реабілітаційних закладів для осіб з порушеннями зору;

- створювати умови для розвитку творчих та інтелектуальних здібностей, моральних принципів, трудових навичок дітей з порушеннями зору.

В ході фахового випробування абітурієнти мають відповісти на 3 запитання, які представляють теоретичну та практичну складові дисциплін, покладених в основу розробки програми вступного фахового випробування.

Програма визначає перелік тем, список основної і додаткової літератури, критерії оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта (тифлопедагогіка).

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ (ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>
<i>0-99 бали</i>	<i>Низький</i>	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Найявна повна відсутність уміння міркувати.
<i>100-139 балів</i>	<i>Задовільний</i>	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання.
<i>140-169 балів</i>	<i>Достатній</i>	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білета.
<i>170-200 балів</i>	<i>Високий</i>	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ

Фахова комісія аналізує результати співбесіди методом експертної оцінки й колегіально приймає рішення: про «рекомендовано до зарахування» або «не рекомендовано до зарахування», з урахуванням співбесіди з мови (української, російської).

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Розділ 1. Загальнотеоретичні та методичні основи виховання особистості

1.1. Теорія виховання як частина тифлопедагогіки

Виховання в системі цілісного педагогічного процесу. Сутність та основні риси виховного процесу в освітніх закладах для дітей з порушеннями зору. Змістові компоненти теорії виховання. Рушійні сили виховного процесу. Особливості та закономірності виховання сліпих дітей та дітей зі зниженим зором. Реалізація загально педагогічних принципів виховання особистості, яка розвивається в умовах зорової депривації. Показники вихованості особистості.

1.2. Загальні методи виховання особистості в умовах зорової депривації

Поняття про методи, прийоми та засоби виховання дітей з порушеннями зору. Класифікація методів виховання: методи формування свідомості особистості; методи формування досвіду суспільної поведінки і діяльності; методи стимулювання поведінки і діяльності вихованців; методи контролю і аналізу ефективності виховного процесу. Особливості використання методів

виховання в роботі з дітьми, які мають порушення зору. Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів виховання.

Розділ 2. Напрями змісту процесу виховання

2.1. Моральне виховання дітей з глибокими порушеннями зору

Мета та завдання морального виховання дітей з порушеннями зору. Зміст морального виховання. Використання методів морального виховання в школах для сліпих дітей та дітей зі зниженим зором. Методи формування свідомості. Методи організації діяльності та формування досвіду громадської поведінки. Методи стимулювання і гальмування поведінки. Особливості формування моральних уявлень і понять, самооцінки та критичної оцінки поведінки однолітків. Врахування індивідуальних особливостей учнів у вихованні навичок моральної поведінки. Визначення критеріїв моральної вихованості у дітей з порушеннями зору. Правове виховання дітей з порушеннями зору. Екологічне виховання. Статеве виховання. Соціально нормативне виховання.

2.2. Розумове виховання дітей з порушеннями зору. Трудове виховання та профорієнтаційна робота в школах для дітей з порушеннями зору

Формування культури розумової праці та наукового світогляду. Трудове виховання в соціальній адаптації та реабілітації дітей з глибокими порушеннями зору. Завдання та зміст трудового виховання та його корекційно-виховне значення. Особливості трудового виховання осіб з порушеннями зору. Професійна орієнтація учнів старших класів шкіл для дітей з порушеннями зору. Професійна адаптація. Економічне виховання дітей з порушеннями зору.

2.3. Естетичне виховання в сучасній тифлопедагогіці

Особливості виховання естетичних почуттів, уявлень, понять та суджень у дітей з порушеннями зору. Основні напрямки естетичного виховання: краса побуту, музичне виховання, образотворча діяльність тощо. Засоби естетичного виховання в навчанні та позакласній роботі. Мистецтво в естетичному вихованні учнів з порушеннями зору. Розвиток творчих здібностей учнів з глибокими порушеннями зору.

2.4. Фізичне виховання сліпих дітей та дітей зі зниженим зором

Система фізичного виховання у навчальних закладах для дітей з порушеннями зору. Форми фізичного виховання дітей в умовах зорової

депривації. Корекція психофізичних недоліків осіб з порушеннями зору засобами лікувальної фізкультури, спорту, рухливих ігор, уроків фізкультури, оздоровчих заходів. Врахування індивідуальних, типологічних, вікових особливостей, показань лікаря-офтальмолога при організації фізичного виховання в освітніх закладах для дітей з порушеннями зору.

Розділ 3. Форми організації виховної роботи

3.1. Позакласна та позашкільна виховна робота

Завдання, зміст і принципи позакласної та позашкільної виховної роботи. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи з дітьми, які мають порушення зору. Основні позашкільні установи, завдання і зміст їх роботи. Психолого-педагогічні питання організації виховної роботи в школі для дітей з порушеннями зору. Планування виховної роботи в навчальних закладах для дітей з порушеннями зору. Зв'язок позакласної та на навчальної роботи.

Розділ 4. Особистість у системі виховання

4.1. Наукові основи індивідуального підходу у вихованні дітей з порушенням зору

Критерії та рівні вихованості особистості дитини з порушеннями зору. Вікові аспекти виховання особистості в роботі з дітьми, які мають порушення зору.

4.2. Особистість вихователя у системі виховання дітей з порушеннями зору

Вимоги до особистості вихователя. Основні функції та педагогічні уміння тифлопедагога та вихователя. Стилi педагогічної діяльності у навчально-виховному процесі.

Розділ 5. Виховна робота в учнівському колективі та сім'ї

5.1. Поняття колективу

Суть, ознаки, функції, структура, типи учнівського колективу. Л.С.Виготський про значення колективу в соціалізації особистості сліпих учнів. Динаміка і етапи розвитку колективу дітей з порушеннями зору. Вивчення колективу учнів шкіл для сліпих дітей та дітей зі зниженим зором. Особливості формування дитячого колективу в школах для дітей з порушеннями зору.

Міжособистісні відносини в колективі осіб з порушеннями зору. Роль педагога в керівництві колективом.

5.2.Робота з сім'ями дітей з порушеннями зору

Пріоритетність родинного виховання дітей з порушеннями зору, функції сім'ї. Шляхи корекції сімейного виховання. Умови, що підвищують ефективність спільної роботи школи та сім'ї.

5. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

6. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА

Факультет спеціальної та інклюзивної освіти

Ступінь : «Магістр»

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Вступне фахове

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
(тифлопедагогіка)

випробування

Освітня програма: Тифлопедагогіка і практична психологія
Діагностико-консультативна тифлопедагогіка
Тифлопедагогіка

На базі ступеня: «Бакалавр», «Магістр», освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №1

1. Спільна робота школи та сім'ї у вихованні дитини з порушеннями зору.
2. Виховання навичок і звичок моральної поведінки.
3. Орієнтовний план виховного заходу "Зустріч весняних птахів".

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ ім. М. П. Драгоманова

Протокол № 5 від «18» лютого 2019 р.

Голова фахової комісії _____ / *Шеремет Марія Купріянівна* /
Підпис Прізвище, ім'я, по-батькові

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Азарян Р.Н. Физическое воспитание слепых и слабовидящих школьников в режиме дня. – М., 1987. – 115 с.
2. Гребенюк Т.М. Спеціальна методика сенсорного виховання дітей з порушеннями зору: навчальний посібник / Т. М. Гребенюк, Г.П. Серпутько. – К.: Кафедра, 2019. – 208 с.
3. Денискина В.З. Этическое воспитание лиц с нарушением зрения // Дефектология.- 2002.- №1.
4. Діти з порушеннями зору в умовах інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / за наук. ред. Є. П. Синьової, С. О. Рикова. – К.: Кафедра, 2016. – 212 с.
5. Ермаков В.П., Земцова М.И., Куличева Н.И. Трудовое обучение и воспитание слабовидящих школьников. - М., 1986.

6. Ермаков В.П. Основы трудового обучения и профессиональной ориентации слепых и слабовидящих школьников. – М., 1987.
7. Ермаков В. П. Развитие и воспитание детей с нарушениями зрения: Справочно-методическое пособие для учителя. / В.П. Ермаков, Г. А. Якунин. – М. : Просвещение, 1990. – 222 с.
8. Жихарев А.М. Воспитательная работа в школе-интернате для слепых детей. – М., 1981.
9. Зрительная нагрузка на уроках труда в школе слепых и слабовидящих детей / авт.-сост. В.П. Жохов, Т.З. Особова. – Л., 1982.
10. Інклюзивне навчання дітей з порушеннями зору: монографія / за ред. д-ра психол.н., проф. Синьової Є.П., д-ра мед.н., проф. Рикова О.С. та авторів. – К.: Кафедра, 2017. - 320 с.
11. Кот М.З. Теорія і методика виховної роботи: навчальний посібник. – вид-ня третє: перероблене і доповнене. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. – 312 с.
12. Моргулис И.С. Организация внеклассной работы в школах слепых и слабовидящих. –К., 1970.
13. Моргулис И.С. Компенсаторно-коррекционная направленность обучения и воспитания слепых и слабовидящих. / И.С. Моргулис. – К., 1983. – 156 с.
14. Психология воспитания детей с нарушениями зрения. / Под ред. Л. И. Солнцевой, В.З. Денискиной. – М., 2004.
15. Сермеев Б.В. Физическое воспитание детей с нарушением зрения. - К.: Здоров'я, 1987. - 110 с.
16. В.М.Синьов, О.І. Пометун, В.І. Кривуша, М.О. Супрун. Основи теорії виховання. – К., 2000.
17. Синьова Є. П. Особливості розвитку і виховання особистості при глибоких порушеннях зору: моногр. [Текст] / Є. П. Синьова. – К., 2012. – 442 с.
18. Синьова Є.П., Федоренко С.В. Тифлопедагогіка. Навч.посібн. К.,2010.- 325с.
19. Трудовое обучение и профессиональная ориентация слепых и слабовидящих школьников / Под ред. А.Б. Гордина, В.П. Ермакова. – М., 1982.
20. Формування естетичного досвіду молодших школярів з вадами зору в

позаурочний час. Методичні рекомендації. Укладач Л.О. Куненко. К., 1997.

Додаткова література:

1. Бондарь А.Д. Воспитатель группы продленного дня. – К, 1980.
2. Методичні рекомендації з питань трудового навчання та професійної орієнтації учнів шкіл сліпих і слабозорих. – К.: 1976.
3. Макаренко А.С. Коллектив и воспитание личности. - М.: Просвещение, 1972, с.3-23.
4. Обучение и воспитание дошкольников с нарушениями зрения. Из опыта работы. /Под ред. М. И. Земцовой. - М.: Просвещение, 1978.
5. Самбикин Л.Б. Физическое воспитание в школе слепых. - М.: Просвещение, 1964. - 150 с.
6. Синьова Є.П. Тифлопсихологія: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 365 с.
7. Свиридюк Т.П. Подготовка слабовидящих детей к школе /НИИ педагогики УССР.-К.: Рад.шк.,1984.
8. Стернина Э.М. Теория и методика воспитания слепых и слабовидящих школьников. –Л., 1980.
9. Трудовое обучение в школе слепых и слабовидящих / Под ред. М.И. Земцовой. –М., 1969.
10. Фіцула М.М. Педагогіка. Тернопіль. – 2004. – 71.С.